

Duurzaam verbonden

Rapportage 2022

Rapportage 2022

Het jaar 2022 was een bewogen jaar. Waar het begin van het jaar nog in het teken van - en de effecten van - de coronapandemie stond, werd dit al snel overschaduwd door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Naast het menselijk leed dat deze oorlog berokkent, zijn er ook de effecten op onze economie en dan met name op de energieprijzen. We kijken anders aan tegen de afhankelijkheid van bepaalde landen als toeleverancier. Dit komt bij de al langer gaande beweging naar duurzame energie. Ook de sierteeltsector heeft met dit veranderende speelveld te maken.

Verduurzaming was al een andere belangrijke ontwikkeling. Of het nu gaat om waterkwaliteit, waterbeschikbaarheid, verpakkingen of het gebruik van veengrond als potgrond: het thema verduurzaming is niet meer weg te denken. De sierteeltsector zoekt naar de antwoorden op de vragen en eisen die de maatschappij stelt. Ook in het afgelopen jaar hebben we als Greenport Duin- en Bollenstreek een bijdrage geleverd aan verduurzaming - in de breedste zin van het woord - door bij te dragen aan onderzoeken, door het ontwikkelen van gedeelde (denk)beelden en visies

en het uitdragen hiervan. Het uiteindelijke doel: deze iconische sector in de streek (be)houden op een manier die past bij de denk- en zienswijzen van deze tijd en die bijdraagt aan een betere wereld. Om hetzelfde te blijven, moet je veranderen. Dat begint bij bewustwording, dan actie bij de voorlopers en dit eindigt met 'doen' bij de meerderheid. Zodat we kunnen genieten van een mooie, schone sector die werkgelegenheid en ontwikkelingsmogelijkheden biedt en daarnaast dat de Duin- en Bollenstreek een mooie omgeving is om in te wonen en te recreëren.

1. Rapportage aan de hand van thema's

Ruimte en bereikbaarheid

De Bollenstreek is bij uitstek een regio waar ruimte schaars is. Verduurzamen vraagt ruimte, denk aan strokenteelt en vruchtwisseling, of extensiever telen. Tegelijkertijd is er de vraag naar woonruimte, een betere ontsluiting van het gebied en ruimte voor de natuur en recreëren.

Trappenberg Kloosterschuur

Bijgedragen aan meerdere bijeenkomsten tussen ondernemers in dit gebied en in de handel, met als doel de toekomst van dit gebied veilig te stellen. Wij lieten &Flux een onderzoek uitvoeren naar de investeringsbereidheid en lieten randvoorwaardelijke zaken in beeld brengen. Nu zijn gemeente, provincie, Glastuinbouw Nederland, de ondernemers en Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) aan zet om hier verdere opvolging en invulling aan te geven.

Bedrijfsleven Bollenstreek

Overleg gevoerd en input geleverd voor het manifest over betere bereikbaarheid (i.s.m. diverse partijen in de streek). Dit komt onder meer tot uitdrukking in de gezamenlijk uitgebrachte gebiedsvisie (i.s.m. KAVB en LTO Noord).

Streektoer

Begin september vond er een toer door de streek plaats met - nieuw gekozen - gemeenteraadsleden, wethouders en belangenbehartigers. Eén van de thema's tijdens deze toer was de beschikbaarheid van ruimte voor teelt en bedrijvigheid.

ISG/GOM

De Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG) wordt herzien. Wij hebben onze input geleverd voor deze herziening en hebben nauw overleg met GOM als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang tot de sierteelt. Door de activiteiten van GOM wordt teeltareaal structureel in stand gehouden en verrommeling tegengegaan/opgeruimd. Ook ontwikkelt GOM nieuwe vervangende locaties voor teelt en bedrijventerreinen.

Opbouw

In deze rapportage zijn opgenomen:

1. een overzicht van thema's waar Greenport Duin- en Bollenstreek bij betrokken was.
2. een overzicht van de publieksactiviteiten/ publiciteit/netwerkactiviteiten.
3. organisatie en bezetting.
4. de financiële rapportage wordt nu opgesteld en volgt later.

Logistiek Centrum

Samen met &Flux hebben wij bijgedragen aan een scopingssessie voor een nieuw logistiek centrum. Het proces heeft meer tijd nodig en jagen we verder aan in 2023.

Biovergisting/Reststromen

Gedeputeerde Meindert Stolk bracht een werkbezoek aan de streek. De vraag die speelt is: waar kan in de Bollenstreek een biomassaverwerkingsinstallatie komen? Dit met het oog op reststromen. Greenport Duin- en Bollenstreek heeft bijgedragen aan dit bezoek en aan provinciale beeldvorming met het oog op een circulair Zuid-Holland in 2050. Dit proces loopt nog. De locatie voor de biomassaverwerkingsinstallatie is nog niet gevonden.

Samenvatting en vooruitblik

Op dit thema zijn we bij de relevante partijen in beeld, zorgen wij voor een gemeenschappelijk beeld en een gedragen visie. Geen grote doorbraken/ontwikkelingen in 2022 op dit terrein, wel is er geld beschikbaar gekomen vanuit provincie Zuid-Holland (PZH) om een aantal knelpunten op te pakken in de ontsluiting. Onze aanpak en activiteiten zullen in dezelfde lijn liggen: betrokken bij plan- en beeldvorming. Belangrijk voor Greenport Duin- en Bollenstreek is welke inzichten en aanpassingen uit de ISG-evaluatie komen. Dit zal duidelijk worden in het voorjaar van 2023.

2. Duurzaamheid en innovatie

Hogeveensepolder

Deze polder is door Hoogheemraadschap Rijnland aangewezen als inspiratiepolder voor het verbeteren van waterkwaliteit. In deze polder vinden proeven en onderzoek(en) plaats op het gebied van:

- Verbeteren van de biodiversiteit
- Daling van fosfaat- en gewasbeschermingsmiddelen in bodem en water
- Duurzame energievoorziening
- Realiseren van een klimaatrobuust watersysteem.

We werken hierin samen met KAVB, GOM en provincie Zuid-Holland (PZH). In 2022 is het aantal activiteiten/ onderzoeken beperkt geweest. Doel voor de komende jaren is hier intensief op inzetten. De noodzaak daartoe is toegenomen door o.a. Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG, eind 2022 van start gegaan) in combinatie met de ambities en doelstellingen die er al lagen vanuit de Kader Richtlijn Water en 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Rol Greenport: uitdragen van inzichten en resultaten, maar ook partijen rondom de onderzoeksvragen verbinden. Denk aan ANLV Geestgrond, LivingLab B7 en Naturalis. Eerder is een regiodeal niet tot stand gekomen. In 2023 onderzoeken of we kunnen versnellen door in te zetten op financiering vanuit de regiodeal, Topsectoren of vanuit het NPLG.

Vitale Teelt

Onder deze noemer vindt een aantal landelijke meerjarige onderzoeksprojecten plaats. Wij dragen daar als Greenport Duin- en Bollenstreek aan bij als consortiumpartner, zowel in geld als in inzet van uren en activiteiten. Doel voor de Greenport: de vertaling en communicatie naar de Bollenstreek. Dit betreft:

Fundamentele Systemsprong: door nieuwe manieren van telen minder ziektedruk en daardoor minder/geen gewasbeschermingsmiddelen nodig. We hebben de eerste inzichten en resultaten gedeeld tijdens een drukbezocht evenement in oktober in Leiden. Organisatie samen met WUR.

Bollencoaster: door de inzet van sleuventeelt de bodem niet belasten. Dit vierjarige project is van start gegaan. Het teelsysteem is onderzocht en werkbaar. De volgende stap is dit in de praktijk brengen en inzetten.

Project Vitale Teelt Hyacint: voor de Bollenstreek is dit een belangrijk gewas. Doel van dit onderzoek is het ontwikkelen van een nieuw, schoon, éénrichtingteeltsysteem, de afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen verminderen en het produceren van een ziektevrije en residuvrije hyacintenbol. Dit onderzoek loopt en in april 2023 volgt een update voor de telers waar wij aan bijdragen.

Project Bollen, Bodem & Aaltjes: dit project is gestart op 1 januari 2022 en loopt tot 1 januari 2026. Doel van het project is het ontwikkelen van een integrale aaltjes beheeringsstrategie

vanwege de grote schade die aaltjes kunnen aanrichten. Deze onderzoeken beslaan meerdere jaren. De uitkomsten zijn onzeker, dit is inherent aan onderzoeken als deze. Ze zijn wel noodzakelijk om te komen tot verduurzaming.

Algemeen verbindend verklaring

In 2022 is de algemeen verbindend verklaring in werking getreden in de bollenteelt. Dit betekent dat er structureel tot 2027 sectorgelden beschikbaar komen voor onderzoek. Voor Greenport Duin- en Bollenstreek betekent dit dat wij voor 2023 en verder minder inzetten op de financiering van nieuwe onderzoeken. In plaats daarvan zetten wij in op het verbinden van regionale partijen, het uitdragen van landelijk onderzoek in de regio en het verbinden van regionale partijen aan onderzoek.

LivingLab B7

In dit project werkt een aantal kennisinstellingen (waaronder Naturalis, HAS Den Bosch en Erasmus Universiteit) samen aan vraagstukken vanuit de Bollenstreek op het gebied van circulariteit en biodiversiteit.

Dit is een meerjarenprogramma gericht op vragen vanuit de praktijk. Het bijzondere is dat WUR niet betrokken is. Dit leidt tot andere/nieuwe inzichten.

Status: voorjaar 2023 worden de antwoorden op de kennisvragen (opgehaald o.a. n.a.v. een GreenportLIVE evenement op 17 december 2021) gedeeld met de sector. Ook is een 'serious game' ontwikkeld om te ervaren wat werken aan duurzaamheid betekent vanuit het perspectief van diverse betrokkenen. We gaan hier een evenement voor organiseren, in samenwerking met Naturalis. Het project in zijn huidige vorm loopt juni 2023 af. Mooie manier om samen met de sector, in de regio, te werken aan kennisvragen. Greenport Duin- en Bollenstreek is de verbindende schakel tussen partijen.

Unmanned Valley Space Cluster

In aansluiting op een GreenportLIVE evenement in februari 2022 en naar aanleiding van verzoeken/vragen van telers heeft UnManned Valley een project opgezet met als doel het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door de inzet van drone- en/of sensortechnologie. Dit project waarin bedrijven rondom Unmanned Valley en het Space Cluster Noordwijk samenwerken, is eind 2022 van start gegaan. Samen met Holland Rijnland ondersteunen we dit project.

Status: de eerste bijeenkomst met technici en eerste bijeenkomst met telers is eind 2022 geweest. Nu scoping aan de hand van de wensen en mogelijkheden. Verwachting uitvoering is voorjaar 2023.

Energie

Zowel voor de glastuinbouw, als voor de bollenteelt, als in de volle breedte hebben wij geparticipeerd in een aantal initiatieven. De belangrijkste zijn:

Glastuinbouw Trappenberg Kloosterschuur:

We hebben &Flux de opdracht gegeven te onderzoeken of aansluiten van dit gebied op een lopend aardwarmte initiatief van Shell D4/Firan zinvol is.

Status: warmtevraag in beeld gebracht, aanvraag SDE-subsidie gedaan voor een project waarin deze glastuinbouw samen met woningen, het Space Cluster en de locatie van Royal Flora Holland voorzien kan worden van geothermie. In 2023 uitsluitsel over subsidie, daarna vorming warmte-coöperatie. Hierna stopt onze rol.

Bollenteelt: Samen met LTO Noord en KAVB de mogelijkheden onderzocht voor de opwekking (in dit gebied) van grootschalige windenergie in coöperatievorm. Hiervoor is een projectplan opgesteld.

Status: dit is gestopt door het niet rondkomen van de financiering voor het uitvoeren van dit project. De reden hiervoor is dat er te weinig draagvlak voor deze vorm van energie is. Het alternatief is kleine molens of zonne-energie.

Zakelijk Zuiniger: door het beschikbaar komen van subsidie is het mogelijk ondernemers in de regio te adviseren op het gebied van verduurzamen (www.zakelijkzuiniger.nl). Hier participeren wij in. Eerste bijeenkomst was in 2022.

Doel: verder inrichten van dit loket en in 2023 een vervolgbijeenkomst organiseren om dit breder onder de aandacht te brengen.

Actieve betrokkenheid bij overleggen in de regio ondermeer over de invulling de Regionale Energie Strategie (RES).

Samenvatting en vooruitblik

Op dit vlak zijn veel activiteiten ondernomen.

Zowel het bewustzijn over deze thema's is

toegenomen, als het aantal initiatieven

waarbij gezocht wordt naar oplossingen. Ook

is het draagvlak bij ondernemers toegenomen

om hier stappen in te zetten. Intussen worden

de maatschappelijke eisen en wensen groter.

Juist door deze veelomvattendheid moeten we

samen optrekken en daarbij meerdere

oplossingspaden bewandelen, omdat we

veelal onbekend terrein bewandelen. Het kan

duurzamer, dat is bewezen, daar heeft de

sector al grote stappen in gezet. Dat is nog

niet klaar en dit is dan ook één van de

grootste (en mooiste!) uitdagingen voor de

komende jaren. Het combineren van de

natuur en natuurlijk produceren met

voldoende toekomstperspectief, ook voor de

volgende generatie ondernemers.

3. Onderwijs & Arbeidsmarkt en Huisvesting

Onderwijs

We hebben de **Tuinbouw Battle** succesvol georganiseerd. In totaal hebben 14 klassen van lagere scholen in de Bollenstreek kennisgemaakt met de sector door zelf tulpen te telen in de klas, met uitleg door vrijwilligers uit de sector. Dit heeft veel publiciteit gegenereerd en ook het landelijke NOS Journaal en NOS Jeugdjournaal gehaald. Daarnaast is Keukenhof actief betrokken geweest samen met de Bollenjongens door met één klas bollen te planten in het perkje van de Bollenjongens (de klas is door Keukenhof uitgenodigd om in het voorjaar van 2023 het resultaat te bekijken).

Actieve betrokkenheid bij **Onderwijs en Arbeidsmarkt Duin- en Bollenstreek (OADB)**, zoals het invulling geven aan evenementen die de

aansluiting tussen bedrijfsleven en onderwijs versterken en thema beroepskeuze. Bijgedragen aan diverse bijeenkomsten.

Betrokken bij de landelijke **TransitieTafel Onderwijs en Arbeidsmarkt** van het Tuinbouwakkoord, waarin we landelijke cursussen, campagnes, voorlichting en educatie oppakken (Green Unplugged, Heroes in Green, #uitjebol).

Bollenstreek in Bedrijf (BiB): Inzet van uren (mede organiseren) en een financiële bijdrage. Tijdens BiB zetten in 2022 zes bedrijven hun deuren open voor bewoners en bezoekers aan de streek.

Deel 2 Evenementen en Publiciteit

Het afgelopen jaar konden we minder evenementen organiseren dan voorzien door corona en door de vacature van programmamanager.

De evenementen:

- *GreenportLIVE: Innoverende streek en sector (incl. uitreiking Bollenjongens Innovatieprijs) (20 januari 2022)*
- *GreenportLIVE: precisielandbouw i.s.m. Unmanned Valley (17 februari 2022)*
- *Vier de Lente Festival (24 april 2022)*
- *GreenportLIVE: Wat kan waterstof voor jou betekenen (2 juni 2022)*
- *Bollenstreek in Bedrijf (13 augustus 2022)*
- *GreenportLIVE: Update PPS Fundamentele Systeemsprong (4 oktober 2022)*
- *Uitreiking eerste verjaardagskalenders: Iconische kwekersvrouwen (16 december 2022).*

Dit zijn publiekelijk toegankelijke evenementen waar het doel met name van is: delen van kennis, verbinden van het netwerk en input en richting ophalen voor het vervolg. Deze evenementen worden via sociale media, onze maandelijkse nieuwsbrieven en online uitnodigingen aangekondigd en hier wordt ook verslag over gedaan.

Publiciteit

Naast een maandelijkse nieuwsbrief, delen wij informatie uit en over de streek via LinkedIn, Facebook en Instagram en verzorgen wij in overleg met de KAVB kring Bloembollenstreek en LTO Noord aankondigingen en persberichten. Dit leidt geregeld tot vragen vanuit de regionale pers, de vakpers en tot interviews (al dan niet door ons zelf verzorgd).

Een mooi voorbeeld: de Tuinbouw Battle waarmee we niet alleen scholen hebben bereikt, maar ook het landelijke NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal (en de regionale pers).

Conclusie en vooruitblik

Binnen deze regio staat de Greenport goed op de kaart. Wij worden betrokken bij vraagstukken in de regio en kunnen de verbindende schakel zijn. We weten een groot publiek te bereiken. Gezien de beperkte bemensing is dat een mooie prestatie.

Deel 3 Organisatie en bezetting

In 2022 bestond het bestuur van de Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek uit 7 leden:

Kees Bakker
opleidingsmanager bij Yuverta

Gerard Mostert
wethouder gemeente Katwijk (tijdens het schrijven van deze jaarrapportage is hij inmiddels afgetreden als bestuurder)

Piet van der Poel
voormalig bollenteler

Bart Siemerink
directeur Keukenhof (tijdens het schrijven van deze jaarrapportage is hij inmiddels afgetreden als directeur)

Marcel van Vliet
ondernemer (snijbloementeler)

Kees van der Zwet
wethouder gemeente Lisse en voorzitter

Henk Westerhof
directeur/uitvoerend bestuurder Anthos

De personele bezetting bestond in 2022 uit:

Programmamanager:
Andries Middag tot mei
Maarten Prins vanaf september: 0,5 FTE

Communicatie/eventmanager:
Eva van der Kwast: 0,4 FTE

Projectleider huisvesting
internationale medewerkers:
Annemieke de Man: 0,1 FTE

Deel 4 Financiële rapportage en verantwoording

De Financiële rapportage en verantwoording over 2022 is beschikbaar.

De activiteiten van Greenport Duin- en Bollenstreek zijn mogelijk gemaakt door:

- Een jaarlijkse bijdrage van de gemeenten Katwijk, Noordwijk en Teylingen
- Een meerjarenbijdrage van provincie Zuid-Holland.
- Bijdragen op projectbasis vanuit de Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB).

Greenport Duin- en Bollenstreek
Leidsestraat 130 F, 2182 DS Hillegom
info@greenportdb.nl • www.greenportdb.nl

